

СУЧАСНІ МУЛЬТИМЕДІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ЕМОЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ДІТЕЙ ІЗ РАННІМ ДИТЯЧИМ АУТИЗМОМ

У статті розглядається проблема впливу сучасних мультимедійних технологій на розвиток емоційної сфери дітей із раннім дитячим аутизмом.

Ключові слова: мультимедійні технології, емоційна сфера розвитку, діти з раннім дитячим аутизмом.

The article deals the influence of modern multimedia technologies on the development of the emotional sphere of children children with early children's autism.

Key words: multimedia technologies, the emotional sphere, children with early children's autism.

У сучасній спеціальній педагогіці велике місце займає вивчення особливостей дітей, які мають розлади аутичного спектру і пошук ефективних шляхів їх реабілітації та соціальної адаптації.

Вивчення проблеми розладів аутичного спектра на сьогодні залишається дуже актуальним, про це свідчать дослідження багатьох науковців, таких, як Т.В. Скрипник, Г.В. Супрун, І.П. Логвінової, О. Романчук, К.О. Островської, Д.І. Шульженко, В.В. Тарасун та ін.

Розвиток емоційної сфери є однією з найважливіших основ формування особистості, особливо для дітей дошкільного віку. Головний напрямок емоційного розвитку у дошкільника з раннім дитячим аутизмом – це поява здатності керувати емоціями.

До основних характеристик емоційної сфери дітей з раннім дитячим аутизмом належить наявність в ній двох основних підсистем: позитивного та негативного реагування на навколишнє середовище. У кожне з них входять окремі системи негативних і позитивних базових емоцій. Ці емоційні системи є відносно незалежними, тобто функціонують автономно і відповідно їх порушення може відбуватися незалежно одне від одного. Можливо, саме порушення позитивного емоційного розвитку є причиною негативного реагування дітей із розладами аутичного спектра на різноманітні подразники.

Дитині із розладами аутичного спектра дуже важко виразити свої емоції і зрозуміти почуття і відповідний емоційний стан тих, хто її оточує. Для усунення цих перешкод у житті дитини з аутичними розладами можна використовувати різноманітні підходи. Один із підходів, який все частіше зустрічається в сучасній педагогічній літературі – це використання інформаційно-комунікаційних технологій, зокрема мультимедійних.

На думку Т. Соколовської, мультимедійні засоби – це «сукупність візуальних аудіо, відео, анімації, флеш та онлайн-ігор, мультимедійних презентацій та інших засобів відображення інформації, що інтегровані в інтерактивному програмному середовищі» [1].

Під поняттям «мультимедійні технології» розуміють таку технологію, яка дозволяє з використанням різних цифрових засобів (комп'ютера, планшету, смартфонів, мультимедійної дошки тощо) інтегрувати, обробляти і відтворювати різноманітні типи сигналів, засоби і способи обміну інформації.

Мультимедійні технології досить стрімко увійшли у наше життя. Інформація, без якої сучасна людина не уявляє більше своє повсякдення, впливає на її розвиток, і в першу чергу на розвиток маленької дитини. Не усі батьки можуть контролювати, яку медіа-

продукцію та в якій кількості споживають їх діти. Таке недбале ставлення дорослих до сучасного медіа-середовища дитини може нести важкі й непоправні наслідки у подальшому її розвитку, особливо якщо ця дитина має розлади аутичного спектру.

Саме дошкільний вік – це період становлення особистості дитини, в якому закладаються основні знання, поняття, уявлення. Сучасна дитина вже змалку оточена великим обсягом різної інформації, що і формує її світосприйняття. Упровадження мультимедійних технологій у повсякденне життя дитини дошкільного віку має широкий спектр можливостей для її різнобічного розвитку і є наразі невід’ємною частиною навчання та виховання дитини.

Якщо дитину з ранніх років залучати до якісного освітнього середовища, це буде мати позитивний вплив на її розвиток, навчання й соціалізацію. Як зазначає Ж.В. Матюх, згідно з результатами дослідження Національного об’єднаного комітету з питань навчання дітей з особливими освітніми потребами США, було встановлено, що «діти з функціональними обмеженнями, які мали доступ до якісних освітніх послуг у ранньому віці», мають вищі навчальні результати у порівнянні з іншими [1].

Розвиток мультимедійних технологій сьогодення пропонує незліченну кількість сучасних програм, які можна використовувати з особливо вражаючими результатами для підтримки дітей із особливими освітніми потребами.

Використання мультимедійних технологій під час занять із дітьми з розладами аутичного спектра має свої переваги. Їх використання допомагає виражати, розпізнавати та розуміти почуття інших людей, краще засвоювати їх емоції, виховувати співпереживання, розвивати соціальні навички, навчає адаптувати свою поведінку відповідно до обставин і, загалом, для досягнення кращих умов існування.

Медіа-середовище дає змогу дитині краще пізнавати життя через образи, що репрезентовані через інформаційні технології. Для більшості сучасних дітей вони замінюють традиційні джерела пізнання і соціалізації.

Слід зазначити, що діти з розладами аутичного спектра почуваються комфортно, коли «спілкуються» із сучасними технологічними пристроями, гаджетами.

Аналіз сучасної літератури з теми вивчення проблеми використання мультимедійних технологій, дозволив виявити суперечності між перевагами їх використання у навчанні дітей з РДА та недостатнім розробленням відповідного методичного супроводу.

Переваги використання мультимедійних технологій у навчанні дітей дошкільного віку з особливими освітніми потребами (зокрема і з розладами аутичного спектру):

- полісенсорність сприйняття матеріалу (вплив на різні сенсорні зони, органи чуття);
- можливість візуалізації абстрактної інформації;
- можливість демонстрації об’єктів, процесів та процесів, які недоступні в повсякденному житті (явища природи, астрономічні об’єкти, мікросвіт тощо);
- сприяння розвитку основних психічних процесів (мовлення, мислення, пам’ять, увага);
- унаочнення й емоційне забарвлення демонстраційного матеріалу.

Використання мультимедіа дозволяють створити умови, за яких дитина із розладами аутичного спектра може засвоїти не одиначне поняття чи конкретні навчальні ситуації, а узагальнене уявлення про всі схожі ситуації. На основі цього у дитини з порушеннями аутичного спектра формуються такі важливі операції мислення, як класифікація та узагальнення предметів за певними ознаками. Використання комп’ютерних технологій взагалі позитивно впливає на загальну якість та рівень розвитку дітей.

Але в наш час усе більше стає дітей, які не можуть сприймати інформацію вербально «на слух». Деякі вчені (Ю.Г. Носенко, Ж.В. Матюх) вбачають причину в тому, що таких дітей з раннього дитинства «виховує» медіа світ, отже у них і зорове сприйняття

навколишнього середовища. Діти з обмеженнями у спілкуванні не в змозі чітко, зв'язно, логічно словесно відтворити подану їм інформацію. Пізніше це відображається на тому, що такі діти погано читають, їм важко переказувати прочитане, їх творче мислення недостатньо розвинуте, вони більш схильні до агресії та проявів негативізму. Треба пам'ятати, що дитина майже всю інформацію сприймає у вигляді образів, тому їй потрібно дозувати, щоб не перенасичувати її емоційну сферу.

Для навчання дітей з розладами аутичного спектра використовують такі основні види мультимедійних технологій:

1. Мультимедійна презентація (програмний продукт, що може містити текстові матеріали, малюнки, фотографії, слайди, звукове оформлення і відео фрагменти, анімацію, графіку тощо [3].

Цей засіб поєднує в собі динаміку, звук і зображення, це ті чинники, які найдовше утримують увагу дитини. При одночасному впливі на органи сприйняття слуху та зору дає змогу досягти більшого ефекту. Презентації частіше за все застосовуються при вивченні нових понять та їх закріпленні.

2. Навчально-ігрові програми – програмні засоби, що надають можливість спрямувати діяльність дітей на досягнення певної дидактичної мети під час гри.

Це окремий вид комп'ютерних ігор, що були розроблені спеціально для дидактичних цілей з ігровою, навчальною та розвивальною метою для набуття і розвитку знань, умінь і навичок. Під час таких ігор у дітей розвиваються позитивні емоційні реакції, вони прагнуть досягти поставленої мети, а це у свою чергу сприяє корекції і розвитку позитивних психічних процесів. Навчально-ігрові програми застосовуються при закріпленні набутих знань та навичок.

3. Мультиплікаційні фільми (мультфільми) – це продукт мультиплікації, що створені шляхом зйомки послідовних фаз рухів об'єктів. Під час перегляду мультфільмів діти отримують інформацію пізнавального, художньо-естетичного, морально-етичного та іншого характеру. Впровадження в освітній процес мультиплікаційних фільмів позитивно впливає на розвиток усіх сфер психіки, розвитку емоційної сфери, пізнавальних процесів. За допомогою мультиплікації діти можуть отримувати знання про різні явища та предмети, розвивати уяву, пам'ять, мислення, увагу тощо. Але мультиплікаційні фільми треба подавати дозовано, доцільніше застосовувати для пояснення, формування складних комплексних понять, таких як морально-етичні цінності, норми соціальної взаємодії тощо.

Отже, для ефективного залучення до освітнього процесу дітей з аутичним спектром необхідна реалізація низки умов, проектування індивідуальних освітніх траєкторій, впровадження нових педагогічних методів, засобів та підходів до навчання. Мультимедійні технології, дають змогу спростити доступ до дидактичних матеріалів, сприяють індивідуалізації навчання та більш ефективного розвитку психічних процесів дитини. Такі перспективи мають першочергове значення для дитини з раннім дитячим аутизмом. За їх допомогою діти запам'ятовують та засвоюють інформацію ефективніше, сприймають її безпосередньо (без внутрішньої критики).

ЛІТЕРАТУРА:

1. Матюх Ж.В. Проблеми та перспективи впровадження мультимедійних технологій в інклюзивну дошкільну освіту. Нові технології навчання. Вип.88, 2016. С.65-69.
2. Носенко Ю.Г. Зарубіжний досвід використання інформаційно-комунікаційних технологій в інклюзивній дошкільній освіті / Юлія Носенко, Жанна Матюх // Нова педагогічна думка: наук.-метод. Журнал. № 4. 2015. С. 95-102.
3. Сучасні засоби ІКТ підтримки інклюзивного навчання : навчальний посібник; за заг. ред. Ю.Г. Носенко. Полтава : ПУЕТ, 2018. 261 с.

Рекомендує до друку науковий керівник доцентка Ляшко В.В.

